

májú, egy szentélyű, félkör alakú apsisal biró, késő románkori stylú templom, s mint ilyen a XIII. sz. elejétől a XIV. sz. közepéig épülhetett. A templom vidékéről az egykorú falu bel- és külterületéről tűzhelyek és katlanok nagyobb számban tűntek elő, gyűjteményünkbe pedig agyag edények ép és tört állapotban, apró ezüst pénzek, egy harang-öntvényből készült csengetyű (Tót Péter földéről), széles vas patkó és réz gomb, zöld üveg gyöngy, vas kard (Hajnal Pál tanyáján) kerültek. A hajgyűrűk, melyek az érmek által igazolt XII. századbéli szöllősi hajgyűrűkkel, a veres-halmiakkal, nemkülönben a szomszédos orosháziakkal¹ egyeznek, nemcsak a mellett tanúskodnak, hogy itt régen szlávok laktak, hanem egyszersmind a falu nevének szlávós képzőjét is beigazolják.

Csorvás-egyháza falu.

Csupán egy oklevél szól róla, mely 1466 jan. 19-éről keletkezett. E napon, ugyanis, Mátyás király levelet írt a csanádi káptalanhoz, meghagyván ennek, hogy Teleki Varjasi Jánost és Bizerei Jánost igtassa be a Csanád megyei Csorvás-egyháza puszta birtokába, mely Sóstó-egyházával, Gellért-egyházával és Apácza-kutával együtt a Csanád megyei Monyorós-Fecskés tartozékát képezi, s melyek azelőtt édes anyja, Szilágyi Erzsébet, hagyományából a király tulajdonában voltak. — A levélből azt látjuk, hogy az egykori falu határa ekkor már pusztaságban állott, s a tulaj-

¹ Ezekről, melyek I. László és II. István korából valók, l. Arch. ért. 1890, X. 419.

donjog a király levele értelmében a nevezettek kivül Tercsi Lászlóra, a Mihály fiára s Bizerei mostoha fiára, Almási Tatár Jánosra és testvére, Jakabra is kiterjesztetett. A beigtatás febr. 10-én, tehát igen gyorsan, megtörtént, a mint várható is volt a királyi embertől, Teléki Tercsi Mihálytól, mivel ő atyja volt a javadalmasok egyikének. Azonban a szomszéd orosházi és csomorkányi földesurak is résen állottak s mikor Mihályúr a csanádi kanonokkal, Gyolcs György mesterrel, Apácza-kután megjelent, a szomszéd földesurak tiltakozásukkal minden további eljárást megakadályoztak.¹

Helye Csomorkány, Orosháza és Apácza-kuta közt kereshető.

Derek-egyház falu.

Derekeghaz	1456	Derek eghaz	1506	Derekegyház	1622
Dereghaz	1464	Dereghaz	1512	Beregh Egyház	1628
Derekheghaz	1471	Derekegyház	1552	Derekegyház	1628
Deregeghaz	1472	Derekegyház	1559	Berek Egyház	1630
Derekegyház	1472	Deregh Egyház	1560	Derekegyház	1634
Deregh eghaz	1475	Deregh egyház	1561	Derekegyháza	1650
Dereg eghaz	1499	Deregh Egyház	1561	Derekegyház	1662
Derek eghaz	1499	Deregh Egyház	1583		

Nevét a helyi hagyomány szerint „egy ott épült derék ház tól vette“ volna.² Azonban, bármily természetesnek és könnyűnek lássék is első tekintetre ez a magyarázat: még sem fogadhatjuk azt el arra való tekintetből, mert a régibb szá-

¹ Orsz. lt. Dl. 16298.

² Soos János, H.-M.-Vásárhely leírása, kzrt a város ltárában.